

AKASYALAR AÇARKEN ya da AKASYA KOKULU YARİM

“Kıyamet koparken sizden birinizin elinde bir hurma dalı bulunur da bunu Kıyamet kopmadan dikmeye gücü yeterse, mutlaka onu diksin, bırakmasın.” Hadis-i Şerif (Tecrdid-i Sarih Terc., VII, 124)

Peygamberimiz; ağaç dikmeyi başka hadislerin de de tavsiye etmiş ve” herkese diktiği ağaçtan çıkan meyve kadar sevap takdir edileceğini” müjdelemiştir.

Atatürk’ün; yeşili görmeyen göz renk zevkinden mahrumdur, tespiti de oldukça manidar.

Öğrencisi olduğum (1966-1972) Ankara Merkez İmam-Hatip Lisesi ; Eti Blokları, Gazi Mahallesi ve Beşevler üçgeninde yer almakta idi. Atatürk Orman Çiftliği’nden okula kadar, Demiryolları Hastanei’nden, TCDD Gar’a kadar, Gar’dan Ulusa, Ulus’taki Anafartalar Caddesi üzerinden Hamamönü, oradan da Cebeci’ye kadar yol kenarları Akasya ağaçları ile örülmüştü. Gazi Çiftliği’nden Beşevler, Maltepe istikametinde de, diğer güzergah kadar olmasa da yer yer akasya ağaçlarına rastlamak mümkündü. Ortaokul ve lisede örgün eğitime tabi tutulduğumuz sürçte; İlk baharda çiçekleri, yazın yaprakları, güzün de yeşilden kahverengi’ye dönüşen adete tesbih tanelerini andıran meyveleri ve gölgeleri bize eşlik ederdi. Dersleri onların arkadaşlığında, onlarla birlikte çalışır, kız peşinde koşanlar onların karaltısında, astığımız müteala saatlerini onlarla hemhal olarak geçirirdik. Bununla ilgili mi, bilemem. Arkadaşlardan bazıları kendimizden bir türlü soyutlayamadığımız akasya ağaçları için, uğursuz ağaçmış, derlerdi. Ama bize uğursuz gelmedi. Arkadaşım Ahmet’in bini geçen şiirlerinde, benimde içinde bulunduğum kamuoyunun ve akademik dünyanın yakından tanıdığı onlarca insanın sınıf atlamasında, isimli isimsiz nice kahramanların ortaya çıkmasında bir enstrüman rolü oynamıştır akasya.

Bahar Sömestresi sonunda Akasyaların açtığı ve Güzel İzmir’in akasya çiçekleriyle nasılda bütünleştiğini gördükçe Ankara ve Genç Yetişkinliğim aklıma gelmektedir.

ÜLKEMİZDE AKASYANIN GEÇMİŞİ

Akasya ağacı Avrupa’da ihtilal ve isyanların oluşturduğu (1776,1789,1800,1830,1848) toz duman içinde Osmanlı İmparatorluğu’na getirilmiş (1850)ülkemizde ilk zamanlarda önemi kavranamamış, yeterince incelenip-irdelenmemiştir. Bizim bu yazımız da yeterli değildir, Özet ama, esasa yönelik, herkese malolmuş, işe yarar bilgiler bir bütün haline getirilmeye çalışılmıştır.

Farklı iklim koşullarına kolaylıkla uyum sağlayan akasya ,artık ülkemizde yaygın olarak rastlanabilen bir ağaç türü haline gelmiştir. Yol kenarları, park, bahçe ve ormanlık alanlara görünümü ile güzellik katmaktadır. Her bir özelliği ve anatomik yapısı ile işe yarayan ve ekonomiye katkı sağlayan akasyanın çiçeklenme dönemi, bölgelere ve yüksekliğe bağlı olarak Nisan- Haziran ayları arasında değişmektedir.

Her alanla ilgilenme özelliği olan, okuduğu kitapları didik-didik eden, Liderliğinin yanı sıra entelektüel kapasite ve donanımı ile dikkatimizi çeken Mustafa Kemal Atatürk; Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk Orman Çiftliği'ni ve uzantısı olan Gazi Mahallesi'ni Büyük GAR'a kadar akasya ağaçları ile donattırmıştır. Kara Harp Okulu Kampüs alanının da salkımları söğütü andıran akasya ağaçlarının, arıları sevindiren çiçekleriyle çeşitli renklere büründüğünü unutmayalım.

Bu konuda akla gelen ikinci isim; 1897'de Bursa İnegöl'de doğan, 1921'de Orman Mektebi Alisi'ni bitiren ve 1937 yılında Orman genel Müdürlüğü'ne atanıp, 1938'de ayrılan ve müteakiben 1939'da yeniden Orman genel Müdürü olan Fahri BÜK'tür. Bük , akasya ağacının önemine inanmış merkezin bir yetkilisi olarak başta Ankara olmak üzere yurdun geniş bir kesimine akasya ağacı diktirmek için çaba göstermiştir.

35 yıl önce birlikte çalıştığım, büyüğüm rahmetli K.A. anlatmıştı. Maiyetinde bulunduğumuz Ankara'da iki büyük devlet hastanesinde başhekimlik yapmış genç bir hekim ve akasyayla ilgili kısa bir anekdot:

Maiyetinde çalıştığım bir hekim, İhtisas için yurtdışına gider. Uzun süre kaldıktan sonra Türkiye'ye döner. Yıl 1956, şarkılara konu olmuş son model araba sahibi, sarı saçlı, mavi gözlü, yakışıklı, genç bir hekim. Rivayet bu ya; otomobiliyle yollara çıktığında genç kızlar otomobile mi? Sürücüsüne Mi? Bakacakları konusunda ikilem yaşarlarmış. İlgi başlangıçta genç hekimin hoşuna gitse de zamanla bu durumdan sıkılmaya, rahatsızlık duymaya başlamış. Ana-baba, yakın çevre ve arkadaşları doktor seni evlendirelim, baskısı içine girip, en eski fakülteden yeni mezun, bir genç kıızı kendisine önermişler. Öneriyi kabul etmek durumunda kalan hekim, tanıştırıldığı kıızı Yenişehir (Kızılay) da bir apartmanın önünden arabasına alır ve biri birlerini daha iyi tanımak ve hoşça vakit geçirmek üzere çoğu gencin uğrak yeri olan, Atatürk Orman Çiftliği'ne giderler. Akasya ağaçlarının şemsiyesi altında oturur, konuşur bir süre vakit geçirirler.

Zaman içinde kapalı bir mekana ihtiyaç duyduklarını anlaşılınca genç hekim kıza nereye gidebiliriz, diye sorar. Gar Gazinosu , cevabını alır, giderler, Gar Gazinosu'na. Son model araba, yakışıklı genç doktor, güzel genç kız , girerler gazinoya. Biraz soluklanıp bir-iki kelam ettikten sonra, şef garson gelip ne almak (ne içmek) istediklerini sorar. Doktor, hanımefendi buyurun der: Hanımefendi de o günün geçerli bayan içeceklerinden birini (alkollü) sipariş eder. Görevli esasen ne isteyeceğini merak ettiği doktora döner, doktor bey siz ne alırsınız? Der. Memleket hasretiyle içinde oluşan yangını henüz söndürememiş olan genç doktor : “gazoz” der. Şef garson bu ortamda gazoz isteyenle ilk kez karşılaşmış olmalı ki, anlayamadım, der. Doktor yüksek sesle gazoz ,der. Şef garsonun şaşkınlığını gidermek üzere doktor bir kağıt ister, Gelen kağıda mürekkepli dolma kalemiyle, kocaman harflerle GAZOZ diye yazar. Şaşkınlıklarını sözel olarak ifade edemeyen garsonlar muhtemelen karşıda bulunan Gençlik Parkı'ndaki büfelerden, bir-iki gazoz bulup getirirler. İkili gazinoda sohbet devam ederler, doktor sabah erken işe gideceğinden bahisle yaklaşık, 2. Saatin sonuna doğru mekanı terk ederler.

Genç hekim Yenişehir'deki apartmanın önünde hanımefendiyi otomobilinden indirirken; genç kız haklı olarak sorar, doktor, hakkımda ne gibi kanaat oluştu ,neye karar verdiniz? der. Doktor, Cevap verir : siz M...ye-ya, ben Gazoz'a devam, der.

Şimdi biz de akasyaya devam.

AKASYA TÜRLERİ

Kimilerine göre birkaç çeşidi bulunan akasya ağacının, kimilerine göre 100'den, kimilerine göre 300'den, kimilerine göre 600'den, kimilerine göre de 700'den fazla çeşidi vardır.

AKASYA VE KAHVECİ

1989 yılında bakan olan oldukça ileri görüşlü olan Sayın Adnan Kahveci Türkiye'de milyonlarca akasya ağacının dikilmesini sağlamıştır.

Suat TOSUN Merhum Adnan Kahveci ve Akasya Merakı başlıklı yazısında; Kahveci'nin Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV)'nin sempozyumunda akasya balının öneminden bahsedilmesini değerlendirerek ve balın üretildiği Yalancı Akasya (Robinia pseudoacacia)

ağacı tohumlarını gece yarısı Macaristan Büyükelçisi'ni Bakanlığa çağırarak talep ettiğini ve getirttiğini ifade etmektedir.

Tosun'a göre; Kökeni Amerika Kıtası dağları olan Yalancı Akasya özellikle Avrupa'da 100 yıldır başta Macaristan'da çok yönlü olarak odunundan, çiçeğine kadar faydalanmaya yönelik ithal bir egzotik bir tür olmuştur. Macaristan bu ağaç türünün ıslahına yönelik Ormancılık araştırma enstitüsü kurmuş, plantasyon ormancılığını geliştirmiştir. Bu enstitü çalışmaları sonucu; akasya ağaçlarının çiçeklenme süresi, farklı tarihlerde başlamasından dolayı 2 aya yükseltilmiştir.

Türkiye'de de; Düzce-Gölyaka, Devrek, Akyazı, İzmit-Kerpe gibi 5 merkezde akasya fidanlıklarının kurulduğunu, uygulama ve araştırmaların yapıldığını görmekteyiz.(Suat TOSUN: Bolu Gündem Gazetesi, 26 Aralık 2012)

Yalancı Akasya 90-100 yıl yaşamaktadır.

AKASYA ŞARKILARI

Akasya denince akla gelen şeylerden birisi de şarkılardır. Akasyalar Açarken şarkıları; bana bitmeyen bahar sömestlerini, sevgilileri hatırlatır. Akasya Kokan Geceler; Genç Yetişkinlik dönemimdeki (beşeri ölçülerdeki) maksimum cesaretimi ve risk alma kapasitemi akla getirerek yeniden devinmemi sağlar. İnşallah bu dövünmeye dönüşmez. Akasya Kokulu Sonbahar; sonbaharı, Akasya Kokulu Sabahlar; herkesin uyku halinde iken yaptığım mesleki çalışmaları, tesbihatı ve güzel başlayan tüm günlerimi hatırlatır. Akasya Kokulu Yarım ; adı üstünde başka ne söylenebilir.

Akasya bir ağaçtır. Akasya bir aşktır. Akasya renklerin özetidir. Akasya renklerin dilidir. Akasya baldır. Akasya duygudur. Güzel duyguları depolar ve dağıtır. Bu özellikleri dışında nesnel olarak,

AKASYANIN KULLANILDIĞI ALANLAR

1. Demiryollarında ağaç traversler ihtiyacını karşılar. Rayların altına döşenir.
2. Çok dayanıklı olduğu için kasa veya kamyon karoseri yapımında kullanılır.
3. Maden ve taş ocaklarında güvenliği sağlama, yük taşıma ve tahkimat için de elzemdir.

4. Hem kendini hem de yanibaşında bulunan diğer ağaçları besler, yanındaki ağaçlar için adeta yedek güç vazifesi görür.
5. En güzel çiçek akasya çiçeğidir, bu nedenle arılar için en önemli kaynaktır. Akasya balı en değerli baldır. Akasya balı beyni besler ve sinir sistemini korur.
6. Akasya çiçek ve yaprakları kurutularak da kullanılır. Mikrop öldürücü özelliğinin bulunduğu ifade edilmektedir. Fazla veya yanlış kullanımda sorunlara yol açma ihtimali de vardır.
7. Bazı türlerinden zambak elde edilir.
8. Tıpta yararlanır.
9. Kumaş boyama ve deri ürünlerinin işlenmesinde, akasyanın bazı türlerinin ve kısımlarının suda kaynatılarak elde edilen maddelerden yararlandığı da ifade edilmektedir.
10. Meyvesi, kimileri kapsül demektedir. Kurduğunda, ılık suda yumuşatılarak hayvanlara yem olarak verilir.

Sonuç ;

Akasya multi fonksiyonlu, bireyler, aile, toplum ve ülke ekonomisi için önemli bir ağaçtır. Biz tereyağını, zeytinyağını, koyun ve keçileri çok ihmal ettik, akasya çiçeklerinden elde edilen en güzel balı da kendimize ve toplumumuza çok görmeyelim. Başta Atatürk olmak üzere, Fahri Bük ve Adnan Kahveci gibi lider ve devlet adamları gerçeği erken fark etmişler ve önlem almışlardır. Bundan böyle akasya, ıhlamur ağacı ve çamları Orman Genel Müdürlüğü'nün rehberlik ve sorumluluğunda üniversite kampüsleri, yol kenarları, bahçe ve parklarda, boş yerlerde ve ormanlık daha çok göreceğiz inşallah.

Duyguları besleyen kaynakları kurutmayalım. Biz de kuruma riski ile karşı karşıya kalabiliriz.